



СРЕДНО УЧИЛИЩЕ
„ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“ ГР. КАОЛИНОВО
Адрес: ул. „Хр. Ботев“ № 4, гр. Каолиново, обл. Шумен, e-mail: info-2700216@edu.mon.bg,
тел.: 0879162199

ПРОГРАМА

ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

учебна 2025/2026 година

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

- Програмата е съставена съгласно държавния образователен стандарт по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование – Наредба № 13 от 21.09.2016 г.;
- Програмата е изготвена съгласно чл. 15, ал. 4 от Наредба 13 от 21.09.2016 г.;
- Програмата е в съответствие с чл. 76, ал. 5 от Закон за предучилищното и училищното образование;

II. ПРИОРИТЕТИ

- Формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
- Развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.
- Формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.
- Усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

III. ЦЕЛИ:

1. Изграждан на автономна и активна личност, която:

- Разбира и отстоява общочовешките и демократичните ценности;
- Познава институциите;
- Зачита значимостта на всяка човешка личност;
- Взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- Изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- Носи отговорност за поведението си;
- Подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
- Има култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;

2. Училището като образователна институция и саморазвиваща се общност:

- Да възпитава в демократичните ценности;
- Да насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;
- Да утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;
- Да изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, межкултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;

IV. НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. В процеса на придобиването на всички видове училищна подготовка.
2. В часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
3. В заниманията по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден;
4. В рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие;
5. Интегрирано по учебни предмети

V. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПОДКРЕПА НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА УЧИЛИЩНИ РИТУАЛИ

- а) Откриване на учебната година;
- б) Официално раздаване на удостоверението за завършен първи клас, удостоверението за завършен начален етап на основната степен, свидетелството за основно образование; диплома за средно образование.
- в) Награждаване на отличили се ученици и учители;
- г) Съхраняване на училищното знаме;
- д) Честване на национални празници, на официалните празници, на дните на национални герои и будители, на празника на патрона на училището;

2. ВЪЗПИТАВАНЕ В ТРАЙНИ НАВИЦИ ЗА ОТДАВАНЕ НА ПОЧИТ И ИЗРАЗ НА НАЦИОНАЛНОТО САМОСЪЗНАНИЕ

- а) изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти;
- б) поставяне на националния флаг на фасадата на училището;
- в) издигане на националния флаг на училищни тържества - на 15.09 - откриване на учебната година;

3. ПОДКРЕПА НА ИНИЦИАТИВНОСТТА И УЧАСТИЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ ЧРЕЗ ПОДХОДЯЩИ ЗА ВЪЗРАСТТА ИМ ВКЛЮЧВАЩИ ДЕМОКРАТИЧНИ ПРАКТИКИ

- Участие в Ученически съвет на училището като форми на ученическо самоуправление;
- Организиране на доброволчески дейности в и извън училище;
- Провеждане на благотворителни акции за събиране на дрехи и парични средства за деца в неравностойно социално положение – Коледен базар, Великденски базар и др.;
- Съдействие за подпомагане на благородни инициативи- Акция за събиране на пластмасови капачки, батерии и др.

- Организиране на училищни празници, кампании и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;

VI. ПОДКРЕПА ЗА МУЛТИКУЛТУРНАТА СРЕДА В УЧИЛИЩЕТО.

В СУ „Георги Стойков Раковски“ град Каолиново се обучават ученици от различни етноси: българи, турци и роми. На ниво училище и клас се организират дейности, свързани с успешното интегриране на ученици от малцинствените групи.

VII. ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ И ПРИМЕРНИ ТЕМИ, СЪГЛАСНО ПРИЛОЖЕНИЕ № 5 ОТ НАРЕДБА № 13 ОТ 21.09.2016 ГОДИНА

№	Тематични области	Теми /примерни, които могат да се използват за ЧК/	Минимален брой часове
1.	Патриотично възпитание и изграждане на национално съмочувствие	Честване и отбелязване на национални и официални празници: 1. „Трети март“ 2. „Ден на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност“ 3. „Коледа“ 4. „Великден“ 5. „Ден на Независимостта на България“	I – XII клас 4 ч.
2.	Толерантност и интеркултурен диалог	1. „Зачитане на личността на другия“; 2. „Аз и другите“ 3. „Светът около мен“ 4. „Уважаване и разбиране на межкултурните различия“ 5. „Празници и обичаи в различните религии“	I – IV клас – 1 ч. V – VII клас – 2 ч. VIII – XII клас – 1 ч.
3.	Финансова и правна грамотност вкл. „Моето първо работно място“	1. „Нужди и желания“ 2. „Приходи и разходи в семейството“ 3. „Местни и държавни данъци“ 4. „Права на човека“ 5. „Конституция на Република България“ 6. „Международни институции в защита на човешките права“ 7. „Права в България и ЕС“	VIII – XI клас – 2 ч. XII клас – 12 ч.
4.	Военно обучение и защита на родината	X клас – 1. Задължения на гражданите на РБългария по отбраната на страната 2. Същност и съдържание на гражданско – военните отношения 3. Оказване помощ на населението от въоръжените сили при кризи от военен характер 4. Действия за оцеляване при актове, извършвани от терористични, екстремистки и престъпни групи и военни действия, както и при откриване на невзривени боеприпаси	X и XI клас по 5 часа

		5. Защита на критичната инфраструктура и участие на въоръжените сили в спасителни и евакуационни действия XI клас – 1. Въоръжени сили на РБългария – история и настояще 2. Мисии и задачи на въоръжените сили на РБългария. Участие в операции и мисии извън ериторията на страната 3. Същност, идеи и задачи на резерва на въоръжените сили на РБългария 4. Въоръжение и екипировка на военнослужещите във видове въоръжени сили 5. Приемане на служба във въоръжените сили и резерва	
5.	Безопасност и движение по пътищата	I клас – 1. Моят безопасен път до училище и обратно 2. Моят робот знае безопасен път до училище 3. Пешеходна пътека 4. Аз не пресичам сам 5. Пътен светофар за регулиране на движението на пешеходците 6. Двуколесни пътни превозни средства 7. Знам къде съм 8. Знам къде са пътните превозни средства 9. Знам къде са другите II клас – 1. Улиците до моето училище 2. Моят робот знае къде да пресича 3. Алгоритъм за безопасно пресичане 4. Пътен светофар за регулиране на движението на превозните средства 5. Отивам на училище с автобус или лек автомобил 6. Виждам и чувам пътните превозни средства III клас – 1. Път. Елементи на пътя 2. Велосипед 3. Пътен светофар за велосипедисти 4. Безопасни места за управление на велосипед 5. Моят робот спазва сигналите на светофара 6. Зна къде са пътните превозни средства IV клас – 1. Пътни знаци, пътна маркировка 2. Кръстовища 3. Пътни превозни средства 4. В населеното място. Извън населеното място 5. Виждам пътни превозни средства 6. Чувам пътните превозни средства V клас – 1. Пътна среда. Пътна мрежа. Скоростен път, Автомобилен път 2. Пътни превозни средства. Видове МПС. Моторни превозни средства	I клас – 9 ч. II – IV клас – 6 ч. V – VII клас – 5 ч. VIII – X клас – 4 ч. XI – XII клас – 1 ч.

	3.Пътна сигнализация. Сигнализиране на движението с пътни знаци. Предупредителни пътни знаци за опасност, пътни знаци относно предимство и пътни знаци за въвеждане на забрана и отменяне на въведената забрана. 4.Поведение на пътя. Конфликти на пътя. 5.Перцептивни умения за безопасно поведение на пътя. Прогнозиране на пътнотранспортната обстановка. Виждам-предвиждам. VI клас – 1.Пътища в Р България. Видове пътища. Пътна мрежа 2.Сигнализиране на движението с пътни знаци. Пътни знаци със задължителни предписание, със специални предписания и даващи допълнителна информация. 3.Правила и култура на поведение на пътя. Специални моторни превозни средства. Моторни превозни средства със специален режим на движение. 4.Правила и култура на поведение на пътя. Конфликти на пътя. Алкохол. 5.Перцептивни умения за безопасно поведение на пътя. Зрение и безопасност на движение. Сензорни характеристики на зрението. VII клас – 1. Пътна среда. Ориентиране при пътуване. Карта на пътищата на България автомобилна администрация 2.Моторни превозни средства на две колела. Мотопед. 3.Правила и култура на поведение. Пътна сигнализация. Пътни знаци за оказване на направления, посоки, обекти и др. Допълнителни табели. 4.Конфликти на пътя. Скорост. Пътнотранспортни Происшествия 5.Перцептивни умения за безопасно движение на пътя. Зрение и безопасност на движение. Сензорни характеристики на зрението. VIII клас – 1. Движение извън населеното място през деня. Ж.П прелези. Маневри на пътя. 2.Движение извън населеното място през нощта и при различна видимост. 3.Пътна среда. Превозни средства. ППС и МПС. Системи за пасивна и активна безопасност. 4.Правила и култура на поведение на пътя. Движение през отделните части на денонощието в извън населените места. Основни правила на движението през отделните части на данонощието в извън населените места.	
--	--	--

		IX клас – 1.Елементи на пътя. Пътна маркировка 2.Безопасност на движението по пътищата. Пътни знаци 3.Превозни средства 4.Безопасност на движението по пътищата. Правила и култура на поведение на пътя X клас – 1.Нормативно регулиране на движението по пътищата. Категоризация на МПС. Правоспособност на водачите. Категории МПС и свидетелства за тяхното управление. 2.Нормативно регулиране на движението по пътищата. Принудителни административни мерки. Административни наказания за нарушителите. 3.Култура на поведение на пътя. Влияние на алкохола, наркотиците и други упойващи вещества при управление на МПС 4.Култура на поведение на пътя. Поведение на контролните органи при констатиране на нарушения от водачите на пътя XI клас – 1.Транспортна култура и дисциплина на пешеходците и водачите. Особени правила за някои участници в движението. Пътнотранспортни произшествия. Правомощия на органите за контрол на движението по пътищата XII клас – 1.Транспортна култура и дисциплина на пешеходците и водачите. Пътнотранспортни произшествия – рискове и злополуки на пътя. Правомощия на органите за контрол на движението по пътищата.	
6.	Защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи: оказване на първа помощ	I клас – 1. Силен вятър – ураган, смерч. 2.Гръмотевична буря, мълния 3. Огънят – приятел и враг на човека 4. Понятие за първа помощ 5. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация. II клас – 1. Снежна буря 2.Източници на запалване 3. Земетресение 4. Преохлаждане и измръзване. Изгаряния 5. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация. III клас – 1. Наводнение, порой, свлачище 2.Опасност от пожари в горите и селското стопанство 3. Отравяния	I – IV клас – 4 ч. V – X клас – 5 ч. XI – XII клас – 3 ч.

	4. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация. IV клас – 1. Индивидуални средства за защита 2.Сигнали за оповестяване на населението при възникване на бедствия и аварии 3. Отравяния 4. Дишане и сърдечна дейност 5. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация. V клас – 1. Поведение и действие на учениците при различни замърсявания 2.Поведение и действие на учениците при различни замърсявания 3. Поведение при пожари в жилищни и обществени сгради 4. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация. VI клас – 1. Сигнали на Гражданска защита 2.Правила за действия по сигналите на Гражданска защита 3. Пожарна опасност на веществата и материалите Подходящи дейности при стрес и паника 4. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация. VII клас 1. Отровни вещества 2.Начини за защита от отровни вещества 3. Процес на горене 4. Средства за пожарогасене 5. Поведение при пожар 6. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация. VIII клас – 1. Опасни вещества и материали 2.Пожари. 3. Поведение при спасяване в различни критични ситуации 4. Първа помощ при биологично замърсяване 5. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация.	
--	--	--

		IX клас – 1. Опасни строителни вещества и материали 2. Опасни полимерни вещества и материали 3. Поведение в различни кризисни ситуации 4. Първа помощ при слънцев и топлинен удар 5. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация. X клас – 1. Защита от продуктите на горене 2. Опасни вещества и материали 3. Поведение в различни кризисни ситуации 4. Първа помощ при загуба на съзнание 5. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация. XI и XII клас - 1. Индивидуални и колективни средства за защита – употреба и поведение при пожари в обществена сграда 2. Поведение при спасяване в критични ситуации 3. Правила за поведение на учениците при бедствия, аварии и катастрофи. Проиграване на плана за евакуация.	
7.	Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията, мирно решаване на конфликти	1. Разпознаване на чувства и емоции 2. Техники за овладяване на емоциите 3. Вербално и невербално общуване 4. Справяне с агресията 5. Превенция на насилието в училище 6. Мирно решаване на конфликти	I – IV клас – 1 ч. V – XII клас – 2 ч.
8.	Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха, киберзащита	1. Поведение при терористична заплаха 2. Антитерористични органи 3. Безопасно сърфиране в интернет /кибер защита/	I – IV клас – 1 ч. V – XII клас – 2 ч.
9.	Кариерно ориентиране	1. Първият избор на професия 2. Какъв искам да стана 3. Желани професии 4. Моята успешна реализация	IV клас – 1 ч. VII клас – 1 ч. X клас – 1 ч.
10.	Превенция и противодействие на корупцията	1. Разпознаване на корупцията 2. Противодействие на корупцията 3. Антикорупционни органи	V – VII клас – 1 ч. VIII – XII клас – 2 ч.

11.	Електронно управление и медийна грамотност	1. Електронно управление 2. Медийна грамотност 3. Какво е фалшива новина	IV – X клас – 1 ч. XI клас – 4 часа
12.	Национална програма „Кодово име живот“	V клас 1. Правила на групата. Емоции и чувства 2. Общуване 3. Самооценка 4. Влияние на средата 5. Електронен свят VI клас 1. Рисково поведение. Алтернативи 2. Отстояване 3. Справяне с гнева и конфликта 4. Взимане на решения 5. Целеполагане VII клас 1. Взимане на решения. Здравословен начин на живот 2. Самооценка 3. Зависимост 4. Подкрепа в трудни ситуации 5. Влияние на групата върху поведението. Личен избор	V – VII клас – 5 часа
13.	Национална програма „От връстници за връстници“	VIII клас 1. Група. Правила на групата 2. Упражнения за опознаване и групово кохезия 3. Упражнения за опознаване и групово кохезия 4. Личен избор и вземане на решение 5. Отстояване на натиска на групата IX клас 1. Възрастта като предизвикателство – въпросите, които ни вълнуват 2. Употреба на ПАВ. Критичност към употреба 3. Употреба на ПАВ. Критичност към употреба 4. Алтернативи / възможност за реализиране на креативна дейност/ 5. Приятелство. Да помогнеш на приятел. X клас 1. Реална самооценка и Аз-концепция. Представата за себе си. 2. Емоционалният живот на човека 3. Аз и другите. Добре ли се познаваме 4. Комуникация и комуникативни умения. Езикът на тялото 5. Запазване на идентичността. Как мога да загубя своята идентичност. XI клас	VIII – XI клас – 5 часа

		1. Цели и приоритети 2. Жизнена перспектива и реализация 3. Какво ме вдъхновява – моето бъдеще. Животът е това да се стремиш 4. Страх от провал. Справяне с очакванията 5. Как да бъдеш себе си. Свободата да изразиш себе си.	
--	--	---	--

- Темите са примерни и могат да се използват от класните ръководители при провеждане на ЧК или в часове на заместване на отсъстващ учител, когато заместващият е неспециалист по предмета, по който замества.

Изготвил:.....

Геновева Димитрова-педагогически съветник